

КНИГОЗБІРНЯ КИЇВСЬКОГО КОМЕРЦІЙНОГО ІНСТИТУТУ (1906–1920): ТОРГОВЕЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОФІЛЬ

Зоя Афанасьєва

*завідувач сектору Відділу бібліотечних зібрань та історичних
колекцій Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*

Статтю присвячено першому приватному вищому навчальному закладу в Російській імперії, заснованому у 1906–1920 рр. в Києві, який функціонував як спеціалізований заклад у галузі економіки та організації торгівлі. Проаналізовано проблеми створення фундаментальної бібліотеки, організації та збереження фондів, окреслено перспективу включення фондів Київського комерційного інституту до єдиної електронної бази даних НБУ ім. В. І. Вернадського.

Ключові слова: бібліотека, вищий навчальний заклад, спеціалізовані підрозділи, комплектування, торговельно-економічний профіль, збереження фондів, електронна бібліотека.

This article is dedicated to the first private higher educational institution in the Russian Empire, organized in Kiev and being in function as a specialized higher educational institution of commercial-economic profile for 1906–1920 years. The organization problems of the main library and preservation of its collections, as well as the perspective of Kiev Commercial Institute library holdings inclusion to the united general electronic data base of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine are being examined.

Keywords: library, higher educational institution, specialized departments, collection, commercial-economic profile, library holdings, electronic library.

Статья посвящена первому частному высшему учебному заведению Российской империи, организованному в Киеве и функционировавшему в 1906–1920 гг. как специализированный вуз в области экономики и организации торговли. Рассмотрены проблемы создания фундаментальной библиотеки, организации и сохранности фондов, а также перспективы включения фондов Киевского коммерческого института в единую электронную базу данных НБУ им. В. И. Вернадского.

Ключевые слова: библиотека, высшее учебное заведение, специализированные подразделения, комплектование, торгово-экономический профиль, сохранность фондов, электронная библиотека.

Здобуття Україною незалежності, а також соціально-економічні та політичні зміни зумовили необхідність трансформації сутності та завдань бібліотек як соціальних інститутів. У процесі формування у країні ринкових відносин саме бібліотеки залишаються культурною, інформаційною, освітньою й науковою базою, що сприяє розбудові демократичного суспільства на основі всебічної обізнаності громадян, забезпечення вільного доступу до інформації та бібліотечних фондів.

Фонди Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі — НБУ ім. В. І. Вернадського), які є унікальною складовою загальнонаціональної культурної спадщини, цінним історичним джерелом та інформаційним ресурсом України, містять багато унікальних пам'яток світового значення, що мають велику духовну цінність. Нині одним із вагомих чинників розвитку суспільства стала його інформатизація. Інформація, що свідчить про багатогранну еволюцію знань людства, зберігається в бібліотеках і архівах світу. Збереження для прийдешніх поколінь цієї безцінної інформації та її носіїв стало глобальним завданням.

Незважаючи на організаційні та фінансові труднощі, здійснюється поступовий перехід бібліотек на новітні інформаційні технології, що значно розширює їхні можливості в умовах глобалізації суспільства.

Фонди бібліотеки Київського комерційного інституту, поряд з іншими колекціями, є невід'ємною частиною національної спадщини. Історико-культурні фонди НБУ ім. В. І. Вернадського, які містять багату джерельну базу, останнім часом мають великий попит у сучасних дослідників.

Сьогодні проблема збереження бібліотечних фондів, яка тісно пов'язана з філософськими, соціальними, суспільними, технічними й природничими науками, виходить чи не на перше місце у бібліотекознавстві. Колекціонування і зберігання інформаційного спадку — одне з головних завдань наукової бібліотеки.

На бібліотеку споконвіку покладалася двоседина функція — збереження опублікованих і написаних у минулому документів та забезпечення доступу до них нинішньому і майбутньому поколінням. Функціональне завдання суперечливе: не просто зберігати, а

зберігати використовуючи. При цьому ступінь доступності документа багато в чому визначається ступенем його збереження. Створення оптимального режиму збереження і безпеки фондів, що відповідає державним стандартам, можна забезпечити тільки за таких умов:

- підтримка нормативного фізичного і санітарно-гігієнічного стану будівель, інженерних комунікацій, сховищ;
- розширення площ сховищ відповідно до збільшення бібліотечних фондів;
- облаштування бібліотек сучасними комплексами технічних засобів безпеки, їх постійне поліпшення і забезпечення безперервної роботи;
- постійне вдосконалення матеріально-технічної бази бібліотек для забезпечення нормативних режимів збереження документів, їх стабілізації і реставрації;
- забезпечення процесів захисту, збереження і використання бібліотечних фондів достатньою кількістю кваліфікованих кадрів;
- створення єдиного страхового фонду документів бібліотек;
- чітка організація роботи працівників книгосховищ, служб консервації фондів і безпеки, контроль за бездоганним виконанням ними посадових обов'язків у процесі збереження і використання фондів.

Серед причин, які становлять головну небезпеку для збереження бібліотечних фондів, слід назвати такі:

- якість матеріальної основи документа;
- стихійні лиха та аварії;
- умови й режим зберігання;
- користування і використання та ін. [15].

У 1992 р. ЮНЕСКО для спільної реалізації проектів збереження бібліотечних та архівних фондів у різних країнах світу започаткувало Програму «Пам'ять світу». Відповідно до рекомендацій Генеральної конференції ЮНЕСКО (1999) постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 1999 р. (№ 171) було затверджено «Програму збереження бібліотечних і архівних фондів» (далі — Програма), якою визначено стратегію збереження бібліотечних та архівних фондів за різними напрямками. Ця Програма окреслює

основи державної політики в галузі збереження бібліотек і архівних фондів України й охоплює комплекс взаємопов'язаних проєктів.

Основними завданнями Програми є:

- координація дій установ і організацій з обліку, реставрації та консервації бібліотечних і архівних фондів;
- концентрація фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів для розвитку цього напрямку діяльності;
- залучення наукового потенціалу держави для дослідження проблем бібліотек і архівів;
- створення єдиної системи консервації і репрографії шляхом організації відповідних державних міжвідомчих центрів на базі найбільших бібліотек України та регіональних служб репрографії і ремонтно-палітурних робіт на базі обласних універсальних наукових бібліотек [4].

Реалізацію Програми здійснює Координаційна рада при державному замовнику — Міністерстві культури і мистецтв України, яке забезпечує керівництво і контроль за виконанням робіт.

Програма не обмежена часовими рамками і закладає основи державної політики у сфері збереження інформації. Ця робота має безперервний характер, отже, йдеться про розробку послідовної політики, яка б інтегрувала українські процеси збереження інформації та її носіїв у відповідні міжнародні програми.

Враховуючи, що впродовж існування державності України бібліотеки були провідником усього прогресивного й демократичного, особливо з питань інформаційного забезпечення суспільства, Координаційна рада внесла пропозиції щодо системного державницького розв'язання спільних проблем.

Нещодавно почали створюватися електронно-інформаційні ресурси на фонди спеціалізованих відділів НБУ ім. В. І. Вернадського, зокрема Відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій, і сприятливі умови вільного доступу до баз даних, що допоможе розширити коло користувачів наукової інформації.

Фахівці рекомендують створювати електронні бібліотеки кількома етапами. Першим етапом має бути створення електронної картотеки колекції (зібрання) — бази даних, що включає повноцінний формалізований опис документів за рядом **обов'язкових** пошукових полів: назва (переклад назви); автор; інші автори; автори тексту;

вихідні дані: місце видання, видавництво, рік, кількість аркушів (формат, тираж, ціна; мова) та **допоміжних**: зміст; періодичність видання; серія; тип, вид, характер документа; креслення; ключові слова; анотація; примітки; інвентарний номер; шифр збереження; стан примірника; автограф; підписи і написи; печатки; екслібриси тощо, а також конкретне місцезнаходження книги на полиці. Така електронна картотека значно полегшує пошук документів, їх облік та використання.

Другим етапом є доповнення електронної картотеки графічними образами документів (сканування та цифрове фотокопіювання). Це дозволить повністю відмовитися від використання у роботі оригіналів першоджерел, що важливо для рідкісних та цінних видань (інкунабул, палеотипів), видань, які перебувають у незадовільному фізичному стані тощо.

Нарешті, третій етап — електронна картотека та масив графічних образів доповнюються повнотекстовими файлами документів, які створюються шляхом автоматичного розпізнання та верифікації їх графічних образів, що існують в інформаційній базі, створеній на попередніх етапах. Пошук у такій електронній бібліотеці є найефективнішим і може бути організований як за пошуковими полями (у картотеці), так і за змістом самих документів (контекстний пошук) [14].

Під час створення каталогів видань спеціалізованих фондів виникають деякі проблеми, а саме: накопичення великої кількості бібліографічних описів, приміток, різноманітних довідок, зображень та інших матеріалів, які потребують упорядкування. У системі автоматизації бібліотек «ІРБІС» було розроблено технологічні засоби, які вирішують ці проблеми: формати виведення даних, методи систематизації, покажчики до каталогів, гіпертекстові посилення до зовнішніх об'єктів [27].

Розглянемо вказані етапи з точки зору можливості їх запровадження на прикладі фонду бібліотеки Київського комерційного інституту (далі — ККІ), що зберігається у Відділі бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУ ім. В. І. Вернадського.

Заснування і функціонування ККІ та його бібліотеки (1906–1920) — цікавий, але малодосліджений період його історії, водночас він пов'язаний з розширенням економічної освіти в Росії й

України та інтенсивним розвитком промисловості, внутрішньої і зовнішньої торгівлі [2].

У пояснювальній записці до проекту закону про комерційні навчальні заклади викладено основні положення про доцільність організації вищих комерційних шкіл. Зокрема, у цьому документі підкреслено, що вітчизняна торгівля внаслідок розвитку міжнародних комерційних відносин усе більше входить до світової торгівлі. Успіх будь-якого торговельного чи промислового підприємства значною мірою залежить від того, наскільки глибоко його фахівці обізнані з ситуацією на міжнародному ринку, чи здатні вони правильно оцінити економічне життя у своїй країні та за кордоном. Для такої великої, складної і відповідальної роботи, крім розуму, енергії й досвіду, потрібна ще й спеціальна освіта, яку не спроможні були надати в повному обсязі комерційні училища [8].

Загальне Положення «Про комерційні навчальні заклади» від 15 квітня 1896 р. визначало чітку структуру комерційної освіти, яка включала чотири основних типи навчальних закладів: а) комерційні курси; б) торговельні школи і класи; в) середні комерційні училища; г) вищі приватні навчальні заклади.

Комерційні навчальні заклади всіх типів, підвідомчі Міністерству фінансів, розподілялися на державні та приватні, а також на чоловічі та жіночі. Це Положення було доповнене Постановою «Про кредит на утримання Відділення Вченого Комітету Міністерства народної освіти з технічної та професійної освіти» від 27 березня 1900 р. [25].

Заснування в 1906 р. у Києві Вищих комерційних курсів, реорганізованих у 1908 р. в Комерційний інститут, безумовно, відповідало зростаючим потребам як вітчизняної промисловості й торгівлі, так і місцевим запитам суспільно-державних установ, яким бракувало фахівців у різних галузях економічних і фінансових наук [11].

Багато комерційних закладів вирізнялися серйозним ставленням до викладання нових дисциплін, запрошуючи відомих учених, організовуючи фундаментальну навчально-виховну базу. Професорсько-викладацький склад державних університетів та інших вищих навчальних закладів брав активну участь у розробці проектів організації і науково-педагогічної діяльності нових комерційних інститутів, викладанні в них.

Історія свідчить, що із загальної кількості професорсько-викладацького складу (155 осіб) Київського інституту народного господарства (далі — КІНГ) у 1924 р. було 28 професорів, переважна більшість з яких працювала з часів заснування ККІ. Найвідомішими професорами були: О. П. Артем'євський (гідрологія, гідрометрія), О. М. Бутовський (судовий устрій та нотаріат), К. Г. Воблій (статистика, економіка, страхування), К. П. Волков (хімія, економічна географія), Г. Г. Де-Метц (фізика), І. В. Єгоров (фінансова статистика), П. М. Кованько (фінансове право), В. О. Кордт (німецька мова, бібліографія, архівознавство, картографія, дипломатика), М. Т. Синопийський-Трофімов (торговельна калькуляція), П. С. Синявський (географія, економічна історія), П. Р. Сльозкін (сільськогосподарське товаровознавство), А. І. Ярошевич (статистика, історія планового господарства), Л. М. Яснопольський (державні фінанси, державний бюджет) [28].

Професори КІНГ вважали своїм обов'язком навчати студентів кількох вузів Києва. Яскравим прикладом сумісної роботи в кількох вищих навчальних закладах був Веніамін Олександрович Кордт (1860–1934) — відомий у науковому світі фахівець у галузі історичної географії, картографії, дипломатки, визначний бібліограф, джерелознавець, архівіст. У 1883–1894 рр. він працював помічником бібліотекаря в Університеті св. Володимира у м. Києві, з 1894 р. — завідувачем бібліотеки Університету св. Володимира (34 роки) та завідувачем Центрального архіву стародавніх актів.

Професор В. Кордт володів німецькою, шведською, датською, російською, українською та іншими мовами, з 1906 р. працював викладачем німецької мови на Вищих київських комерційних курсах, а в 1923 р. виконував обов'язки молодшого бібліотекаря у Київському інституті народного господарства. Науковець наглядав за поповненням бібліотечного фонду, вливаючи в нього архівні документи. Завдяки його зусиллям було впорядковано й значну частину книжкового фонду Університету св. Володимира. Брав активну участь у заснуванні Національної бібліотеки Української держави, був членом Тимчасового комітету [13].

В. Кордт запропонував основні засади діяльності бібліотеки:

- систему розміщення книг за галузями наук;

- створення систематичного та алфавітного каталогів, а також об'єднаного каталогу всіх наукових бібліотек України.

Крім загальнотеоретичних питань бібліотечної роботи, В. О. Кордт займався також і практичними справами: саме він виступив з ініціативою передати бібліотеку колишнього Університету св. Володимира до складу Всенародної бібліотеки України (далі — ВБУ), що й було зроблено.

Після утворення ВБУ (1918) В. О. Кордт продовжував працювати в ній спочатку рядовим співробітником, а з 1923 р. — завідувачем новоствореного відділу картографії, ініціатором заснування якого він був.

Офіційно на посаду завідувача картографічного відділу В. О. Кордта призначено в 1930 р. Саме тоді почалася його активна науково-організаційна діяльність. Варто сказати, що все життя вченого було пов'язане з бібліотекою, він навіть мешкав у її приміщенні (бульвар Шевченка, 14) до кінця свого життя — 24 грудня 1934 р. [30].

Незважаючи на те, що В. О. Кордт не зазнав репресій, його наукові дослідження та внесок у розвиток історичної, краєзнавчої, картографічної та бібліотечної галузей науки були незаслужено забуті, ім'я визначного вченого довго замовчувалося. Історія знає і такі прикрі факти: директор ВБУ С. П. Пастернак у 1929 р. керівникові відділу картографії, колишньому директорові університетської бібліотеки з 46-річним бібліотечним стажем В. О. Кордту встановив платню 74 крб., тоді як його заступникові з п'ятирічним стажем Ф. Максименку — 120 крб. [12].

Професорсько-викладацький склад ККІ виконував навчально-наукову роботу в основному у двох відділеннях: економічному та комерційно-технічному, але навчальні плани склалися з трьох напрямків — економічного, юридичного та комерційно-технічного.

Крім того, для детальнішого вивчення деяких галузей знань було започатковано спеціальні навчальні підрозділи: банківський, залізничний, земсько-міський, педагогічний, страховий, а також допоміжні структури — кабінети, лабораторії, музей товарознавства, до складу якого входили залізничний і гірничозаводський кабінети, а також бібліотеки і читальні при них. Важливу роль відіграла і Фундаментальна бібліотека, яка складалася з наукових,

загальних та спеціальних книжок, посібників і періодичних видань, що допомагали читачеві знайти необхідний матеріал для практичних занять або для науково-дослідницької роботи.

Від початку свого існування бібліотека інституту отримувала нові надходження здебільшого за власні кошти, а також на пожертви урядових, земських і міських установ. Поповнення бібліотеки відбувалося також шляхом книгообміну. Після виходу першої книги власного друкованого видання «Известия Киевского Коммерческого Института» (1909) під редакцією О. О. Русова розпочався обмін дублетними виданнями завдяки широкому листуванню із зацікавленими установами (більше 200 респондентів) [7].

Зміст «Известий» складався з офіційної частини, яка інформувала про життя навчального закладу, а також про праці викладачів з економіки, юридичних наук, математики, комерційних наук, історії російської та загальної, філософії, статистики, економічної географії, демографії, товарознавства та природознавства, фізики, хімії; звітів і журналів як Інституту, так і товариства економістів та інших установ, які входили до його складу. Періодичність видання — чотири-шість книг на рік. Передплата для слухачів Інституту становила 2 руб., для сторонніх осіб — 3 руб. [16; 19-22; 24; 26].

У 1909 р. було відкрито бібліотеку підручників для забезпечення студентів посібниками та навчальною літературою. У 1910 р. Фундаментальна бібліотека разом із бібліотекою підручників налічувала майже 11 000 томів та 140 назв періодичних видань російською, французькою, німецькою та англійською мовами, виключно за спеціальністю. Фонд студентської бібліотеки підручників на 1 серпня 1912 р. становив 2 027 назв (2 234 т.), на 1 серпня 1913 р. — 3 026 назв (3 259 т.) [18].

У зв'язку з тим, що багатогалузеве комплектування бібліотек спеціалізованих підвідділів проводилося централізовано через Фундаментальну бібліотеку інституту, вона стала універсальною бібліотекою і в 1919 р. була єдиною в УРСР, де зберігалося найбільше матеріалів щодо економічного становища країни, тож завдяки такому універсальному наповненню її фондами користувалися майже всі радянські установи [9].

Після багатьох реорганізацій і перейменувань ККІ влітку 1920 р. було названо Інститутом соціально-економічних наук, а у вересні того ж року він став Київським інститутом народного господарства [17].

Наказом Президії Укрголовпрофосвіти від 11 квітня 1925 р. КІНГ було присвоєно ім'я державного і політичного діяча Радянської України, першої жінки-керівника Народного Секретаріату (уряду) Української Народної Республіки (1917–1918) Євгенії Богданівни Бош (1879–1925) [6].

З такою назвою інститут проіснував п'ять років, потім його було перейменовано на: «Київський інститут обміну та розподілу» (1930–1931), згодом — на «Академію постачання», пізніше — на «Всеукраїнську Академію постачання ім. Й. В. Сталіна» (далі — ВАП) [5].

Невдовзі, 1934 р., з цієї Академії було передано частину фондів до Державної наукової бібліотеки Всеукраїнської Академії наук (ВУАН) [1].

Негативні наслідки численних перейменувань Інституту, зміни його науково-навчального напрямку, ротації професорсько-викладацького складу, постійна переорієнтація кінцевої мети підготовки фахівців і терміни навчання, а також інші організаційні негаразди відзначив у плані роботи бібліотеки Академії постачання на 1931–1932 навчальний рік завідувач бібліотеки Дмитро Теремець. Він, зокрема, зазначив, що реорганізація Інституту народного господарства (1931–1932) в Академію постачання негативно позначилася на роботі бібліотеки: майже весь навчальний рік (1930–1931) бібліотека готувала книжкові фонди для передачі тій чи іншій установі та приймала нові надходження. Планомірне функціонування бібліотеки було порушено. В результаті у ній залишилося:

а) майже 10 тис. друкованих одиниць, незаписаних до інвентарної книги;

б) зруйновані каталоги студентського відділу бібліотеки;

в) з'явилася велика кількість зайвої літератури.

Злиття бібліотеки Київського інституту обміну та розподілу (далі — КІОР) колишнього Київського інституту народного господарства з бібліотекою Академії постачання вимагало додаткової роботи принаймні у наступні роки. До цього варто додати, що

приміщення бібліотеки було переповнене, — для нових надходжень і для літератури Академії бракувало місця. Працівники бібліотеки, крім щоденної планової роботи, як-от: комплектування, інвентаризація, каталогізація, обслуговування читачів на абонементі або в читальному залі — повинні були виконати низку додаткових завдань:

1) відокремлювати непрофільні видання, які через зміну навчальних планів стали непотрібними, і передавати їх на утилізацію. Ця робота була першочерговою, адже звільнялося майже 30 метрів полиць для нових надходжень;

2) у студентському відділі бібліотеки визначати ідеологічно не витриману та «шкідливу» літературу. Списки таких видань мала розглядати спеціальна комісія та зробити свої висновки щодо остаточного їх використання;

3) впорядковувати каталоги студентського відділу бібліотеки колишнього КІОР;

4) закінчити абетковий каталог бібліотеки Академії, укласти систематичний каталог та об'єднати його з каталогом бібліотеки КІОР;

5) заінвентаризувати та скаталогізувати майже 10 тис. книжок.

Таким чином звільнялася площа, яка сягала 100 метрів бронеполиць, необхідних на нові надходження. Роботу, зазначену в пунктах 3-5, можна було виконати впродовж року за умови, якщо планова робота бібліотеки не забиратиме у працівників усього робочого часу [23].

Сьогодні, після багатьох реорганізацій ККІ, фонд бібліотеки Інституту нараховує приблизно 15 тис. од. зб., це переважно монографії, різноманітна довідкова література з економічної тематики (проспекти, звіти, статuti торгових фірм), природничо-наукова література, книги із суміжних дисциплін, спеціалізовані періодичні видання (російські й іноземні), а також підручники.

Розміщення фонду здійснювалося відповідно до інвентарних номерів (більше 35 тис.), що були надані книгам з часу започаткування Фундаментальної бібліотеки ККІ.

Фонд бібліотеки розміщували, орієнтуючись на основну печатку інститутської бібліотеки, а також на відповідні штампи допоміжних наукових підрозділів.

Усю літературу, яка надходила до Фундаментальної бібліотеки ККІ, спочатку реєстрували в інвентарній книзі, потім, відповідно до тематики та наповнення, розподіляли між основним фондом та фондами спеціалізованих підрозділів згідно з систематичним класифікатором, розробленим в Інституті [3].

Класифікатор складався з восьми розділів:

I. Економічні, соціальні та юридичні науки.

II. Місцеве господарство.

III. Природничі науки та математика.

IV. Історія.

V. Публіцистика.

VI. Періодичні видання.

VII. *Varia*. («Різне» — переклад авт.).

VIII. Довідкові видання.

У 1910 р. викладач ККІ М. В. Лозинський запропонував запровадити в Інституті систему реєстрації документів та систематизацію літератури за міжнародною десятковою класифікацією на картках міжнародного зразка — формат 125 x 75 мм з отвором для закріплення їх у шухляді за допомогою металевого стержня. До речі, ця система накопичення, збереження та використання бібліографічних карток збереглася донині у багатьох країнах світу [10].

У Відділі бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУ ім. В. І. Вернадського продовжується робота щодо виявлення, збирання й організації бібліотеки ККІ в окремий комплекс, а в перспективі планується складання систематичного та алфавітного (традиційних), а також електронного каталогів для введення опрацьованого фонду до наукового обігу.

Разом з тим буде продовжуватись активне використання традиційних (друкованих) форм зберігання та розповсюдження інформації, які сьогодні мають багато прихильників (а їхні інтереси повинні бути враховані) і які за певних умов мають суттєві переваги над комп'ютерними (наприклад, коли інформацію можна отримати незалежно від наявності електроенергії та електронних засобів).

На жаль, якнайшвидшому завершенню робіт, пов'язаних із повною реконструкцією бібліотеки, перешкоджають об'єктивні обставини, зокрема — відсутність необхідної кількості кваліфікованих кадрів;

неможливість повернення періодичних видань, які раніше належали бібліотеці ККІ й сьогодні є невід'ємною частиною штучно створеного фонду світських періодичних видань; ще не вся література виявлена і відібрана з Відділу обмінно-резервних фондів і передана Фундаментальній бібліотеці Київського комерційного інституту.

Отже, реконструкція бібліотек є одним із необхідних кроків для забезпечення розповсюдження інформації про колекції та збирання минулих століть. Така робота важлива щодо численних цінних ретроспективних зібрань та колекцій, які перебувають на стадії реконструкції і становлять значний інформаційний потенціал країни. Введення таких історико-культурних фондів до наукового обігу — головне завдання фахівців з археографії, джерелознавства та бібліотекознавства.

Усі унікальні фонди НБУ ім. В. І. Вернадського мають свою специфіку та потребують найширшого висвітлення в інформаційному просторі держави. Звідси постає першочергове завдання — створення бази даних історичних пам'яток і виготовлення запасної (цифрової) копії документів. Крім того, існує проблема представлення цих документальних ресурсів в інтернет-просторі через відсутність єдиних методичних засад описування документів та єдиного координаційного центру зі створення електронного реєстру книжкових і рукописних пам'яток.

Своєчасне виконання запланованих робіт допоможе оперативному поверненню тимчасово законсервованих бібліотечних фондів ККІ до науково-інформаційного простору держави з урахуванням тенденцій розвитку науково-інформаційної сфери для підготовки фахівців нової генерації.

1. Акт передачі частини фонду бібліотеки ВАП до бібліотеки ВУАН від 17.06.1934 р. // НБУ ім. В. І. Вернадського. Архів. — Оп. 1, спр. 493. — Арк. 184.
2. *Афанасьєва З.* 3 історії Київського комерційного інституту / *Зоя Афанасьєва* // Пам'ять століть. — 2008. — № 3. — С. 82-87.
3. Бюллетень (студенческий) Киевского коммерческого института. — 1914. — 26 янв. (№ 8). — С. 12-13.
4. *Вергунов В.* Проблеми збереження фондів наукових бібліотек / *Віктор Вергунов* // Бібліотечний вісник. — 2007. — № 1. — С. 25-31.

5. Відомості про бібліотеку Академії Постачання на 1932 р. // НБУ ім. В. І. Вернадського. Архів. — Оп. 1, спр. 402. — Арк. 74.
6. *Гриценко А. П.* Євгенія Богданівна Бош / *Гриценко А. П., Тимченко Ж. П.* — Київ : Політвидав України, 1964. — 92 с.
7. Докладная записка библиотекаря М. Тарасевича в Правление ККИ о выдаче для рассылки 242 экз. «Известий» от 21.01.1913 г. // Державний архів міста Києва (далі — Держархів м. Києва). — Ф. 153, оп. 8, спр. 32. — Арк. 94.
8. Докладная записка об истории развития коммерческого образования в России [1910] // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 129. — Арк. 6-8.
9. Докладная записка Правления ККИ в Украинское центральное агентство по поводу комплектования от 5.05.1919 г. // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 1154. — Арк. 165.
10. Докладная записка преподавателя Н. В. Лозинского Директору ККИ по поводу создания в Брюсселе Международного библиотечного института // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 14. — Арк. 56.
11. Записка о Киевском коммерческом институте // Известия Киевского коммерческого института. — 1910. — Кн. IV. — С. 1-27.
12. Лист-проект ВБУ до бібліотек України з питань бібліотечної роботи від 5.02.1929 р. // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України). — Ф. 166, оп. 9, спр. 383. — Арк. 90.
13. *Мяскова Т.* Бібліотекарі Університету Св. Володимира (1834–1910) / *Т. Мяскова* // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. — Київ, 2001. — Вип. 7. — С. 427-439.
14. *Мяскова Т.* Технології формування та перспективи введення у науковий обіг інформаційних ресурсів відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУВ / *Тетяна Мяскова* // Бібліотечний вісник. — 2007. — № 2. — С. 14-19.
15. Основные правила хранения и использования библиотечных фондов, разработанные ИФЛА / сост. *Эдвард П. Эдкок.* — Москва : Рудомино, 1999. — 78 с.
16. Открытое письмо в Правление ККИ от администрации книжного магазина товарищества А. С. Суворина «Новое время» с просьбой о высылке пробного номера «Известий» от 31.10.1912 г. // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 125. — Арк. 20.
17. Отчет о деятельности КИНХа за 1923 г. // ЦДАВО України. — Ф. 166, оп. 2, спр. 1501. — Арк. 78.

18. Письмо в Правление ККИ от редактора «Известий» А. А. Русова об обмене изданиями с библиотекой КПИ от 19.10.1911 г. // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 125. — Арк. 35.
19. Письмо Киевскому генерал-губернатору от Правления ККИ по поводу издания журнала «Известия» от 11.06.1901 г. // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 125. — Арк. 3.
20. Письмо Правления Воронежского сельско-хозяйственного института императора Петра I в Правление ККИ о возможности высылки всех изданий «Известий» от 13.10.1914 г. // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 125. — Арк. 39.
21. Письмо-благодарность Директору ККИ от Правления Политехнических курсов С-Петербургского общества народных Университетов о получении экземпляров журнала «Известия» от 19.10.1911 г. // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 125. — Арк. 7.
22. Письмо-просьба в канцелярию ККИ из канцелярии оценочно-статистического бюро Пензенской губернской земской управы о возможности получения всех экземпляров «Известий» вышедших в 1912–1913 гг. от 3.10.1913 г. // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 125. — Арк. 19.
23. План роботи бібліотеки Академії Постачання на 1931–1932 навч. р. // НБУ ім. В. І. Вернадського. Архів. — Оп. 1, спр. 400. — Арк. 19-20.
24. Прощение на имя Директора ККИ от преподавателя товароведения С-Петербургской торговой школы им. Цесаревича Алексея Николаевича [1911] // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 125. — Арк. 11.
25. Сборник постановлений по Министерству народного просвещения. — Санкт-Петербург, 1904. — Т. 17. — С. 770-779.
26. Сведения о состоянии движимого имущества ККИ на 1.08.1913–1914 уч. год. // Держархів м. Києва. — Ф. 153, оп. 8, спр. 609. — Арк. 35.
27. Система автоматизации библиотек «ИРБИС»: общее описание системы / сост. А. И. Бродовский. — Москва : ГПНТБ России, 2000. — 260 с.
28. Список педагогичного персоналу КІНГУ на 1 жовтня 1927 р. // ЦДАВО України. — Ф. 166, оп. 6, спр. 222. — Арк. 6.
29. Українська радянська енциклопедія. — Київ : Голов. Ред. Укр. Рад. Енциклоп., 1960. — Т. 2 : Богуслав–Волочиськ. — 595 с.
30. *Шовкопляс Т. І.* Л. В. Кордт — історик, краєзнавець, бібліограф / *Т. І. Шовкопляс, А. Л. Герус* // Історія України. Маловідомі імена, події, факти : зб. статей. — Київ, 1999. — Вип. 6. — С. 284-288.